

Після закінчення митного контролю та митного оформлення судна в справах митниці залишаються: генеральна декларація; митні декларації українських членів екіпажу судна; загальна митна декларація; вантажна декларація; список суднових запасів; зобов'язання капітана українського судна про незнесення із судна запасів споживання, закуплених за кордоном; вантажні документи; суднова роль; довідка капітана судна про наявність на борту судна наркотичних засобів, зброї та боєприпасів; інші документи в разі потреби [6, с. 157–164]

Висновки. У підсумку можна зазначити, що митне оформлення варто розглядати і як сукупність дій митних органів, і як сукупність організаційних та технічних

заходів, пов'язаних із закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів та порядку їх переміщення через митний кордон. Митне оформлення є обов'язковою вимогою для правильної та безперешкодної реалізації прав як фізичних, так і юридичних осіб на ввезення до України та вивезення з України товарів і транспортних засобів. Крім того, у зв'язку зі збільшенням міжнародних пасажирських перевезень, яке безпосередньо позначилося на діяльності органів митної служби як України, так і всього світу, постає необхідність у подальшому спрощенні митного оформлення та можливості його виконання не тільки в портах, а й у прилеглий зоні України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Додін Є.В. Митні формальності на морському і річковому транспорті: навч. посібн. Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2012. 104 с.
2. Митний кодекс України: Закон від 13 березня 2012 р. № 4495–VI, станом на 4 жовтня 2018 р. Відомості Верховної Ради України. 2012. № № 44–48. Ст. 552.
3. Типова технологічна схема здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон від 21 травня 2012 р. № 451.
4. Митне право України: навч. посібник / кол. авторів: В.В. Ченцов, С.В. Кувакін, А.В. Мазур та ін.; за заг. ред. В.В. Ченцова, Д.В. Приймаченка. 3 вид. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2014. 328 с.
5. Шишка Р.Б. Митне право України: підр. К., 2008. 320 с.
6. Митна справа: підручн. / А.А. Дубініна, С.В. Сорокіна, О.І. Зельніченко. К.: Центр учбової літератури, 2010. 320 с.
7. Задорожна А.Ю. Митний контроль в аспекті виконання митних формальностей. Науково-практична інтернет-конференція. 14 травня 2013 р. Секція № 2. URL: http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=520%3A090513-23&catid=67%3A2-0513&Itemid=83&lang=ru.

УДК 341

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ НА МОРІ

INTERNATIONAL LEGAL REGULATION OF COUNTERACTION TO ILLEGAL MIGRATION AT SEA

Дюльгер Г.С.,
магістрант кафедри морського права
Навчально-наукового морського гуманітарного інституту
Одеського національного морського університету

У статті проаналізовано проблеми, які глобалізуються та стосуються нелегальної міграції. Проаналізовано міжнародно-правове регулювання вирішення зазначених проблем. Розглянуто деякі міжнародно-правові акти регулювання протидії нелегальній міграції на морі.

Ключові слова: транснаціональна організована злочинність, нелегальна міграція на морі, протидія нелегальній міграції, міжнародно-правове регулювання.

В статье проанализированы проблемы, которые глобализируются и касаются нелегальной миграции. Проанализировано международно-правовое регулирование решения указанных проблем. Рассмотрены некоторые международно-правовые акты регулирования противодействия нелегальной миграции на море.

Ключевые слова: транснациональная организованная преступность, нелегальная миграция на море, противодействие нелегальной миграции, международно-правовое регулирование.

The article analyzes the problems that are globalized and promote illegal migration. The international legal regulation of counteraction to the problems that promote illegal migration is analyzed. Some international legal acts regulating counteraction to illegal migration at sea are considered.

Key words: transnational organized crime, illegal migration at sea, stowaways, countering illegal migration, international legal regulation.

Постановка проблеми. На сучасному етапі актуальне питання міжнародно-правового регулювання протидії нелегальній міграції. Нелегальна міграція є одним з актуальних негативних соціальних явищ сучасного суспільства, яке цікавить міжнародне співтовариство та потребує міжнародно-правового регулювання. Складність проблеми зумовлюється кількістю нелегалів та їхнім прагненням будь-якою ціною покращити рівень свого життя та життя своєї сім'ї. Для ефективної боротьби з нелегальною міграцією варто визначити проблеми, які її спричиняють.

Стан опрацювання. У своїх роботах А.М. Черняк, С.М. Гусаров, Д.С. Мельник, Л.І. Щербина, В.І. Олефір, Ю.І. Римаренко й інші вивчали проблеми, пов'язані з нелегальною міграцією.

Мета статті – визначити правові проблеми, які зумовлюють нелегальну міграцію, проаналізувати міжнародно-правове регулювання протидії нелегальній міграції.

Виклад основного матеріалу. Наявність проблем і потребу в міжнародно-правовому регулюванні підкреслює Н.Л. Побулавець. У своїй роботі автор визначає, що

незаконна міграція суттєво загострює відносини, соціальну, економічну, криміногенну та демографічну ситуацію держав, підриває основи державного суверенітету, територіальної цілісності, суспільного правопорядку, безпеки та недоторканності кордонів. Тому питання міжнародно-правового регулювання актуальне для кожної держави і світового співтовариства загалом [1, с. 52].

З думкою автора можна погодитися, адже відносини загострюються через низку правових проблем щодо нелегальної міграції, які потребують урегулювання. До таких проблем належать: організована злочинність; торгівля людьми, особливо жінками, дітьми; питання трудової експлуатації. Зазначені питання пов'язані із цілим пластом проблем, як-от: економічна, політична нестабільність у державах виїзду, транзиту, в'їзду, збільшення показників злочинності, наркоторгівля, яка набирає обертів, зростання показників проституції, трансплантація органів, нелегальні канали торгівлі зброєю й ін.

Транснаціональна організована злочинність, на наш погляд, є найбільш вагомою проблемою в боротьбі з нелегальною міграцією. А.М. Черняк зазначає складність та багатогранність проблеми транснаціональної міграції в умовах сучасних глобалізаційних викликів [2, с. 97]. С.М. Гусаров зауважує, що одним з аспектів, який характеризує процеси нелегальної міграції, є її транскордонний та організований характер. У незаконному переправленні нелегальних мігрантів провідну роль відіграють організовані транскордонні злочинні угруповання, що актуалізує питання посилення боротьби з організованою злочинністю в міграційній сфері. Стає реальністю залучення в ці процеси міжнародних кримінальних груп і об'єднання їх із внутрішніми угрупованнями, що призводить до створення розгалуженої мережі транснаціональної організованої злочинності у сфері нелегальної міграції [3, с. 180].

Не менш важливим питанням є проблема торгівлі людьми, зокрема з метою трудової експлуатації. Д.С. Мельник, Л.І. Щербина у своїй роботі зазначають, що на сучасному етапі нелегальна міграція в організованих формах і торгівля людьми стали самостійними формами кримінального бізнесу в межах ще одного прояву глобалізації – транснаціональної організованої злочинності. Глобалізація злочинної діяльності в міграційній сфері призвела до появи незаконних механізмів переміщення людей у будь-яке місце світу за умови наявності попиту на це. Отже, нелегальна міграція та торгівля людьми стосуються не лише нерегульованої міграції населення, але й організованої злочинності [4, с. 49].

Організована злочинність зачіпає всі країни, будь то країни постачання, транзиту або попиту. За даними Секції з питань транснаціональної злочинності, організована злочинність становить 322 мільярди доларів на рік [5]. Міжнародний центр із розроблення політики в галузі міграції зазначає, що понад 100 000 осіб потребують захисту, коли перетинають Середземне море щороку без необхідних документів [6].

Проблема організованої злочинності глобалізується, саме тому можна зробити висновок, що є канали, якими вона поширюється. Це морські шляхи, через які зростає можливість незаконного перетину державного кордону. Організація нелегальної міграції на морських шляхах є універсальним засобом для процвітання «чорного» бізнесу. Тому ця проблема потребує міжнародно-правового регулювання. Найбільш значущими міжнародними договорами, спрямованими на запобігання нелегальній міграції та її припинення в межах морських просторів, є: Женевська конвенція про відкрите море 1958 р.; Конвенція Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) із морського права 1982 р.; Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р.; Протокол проти незаконного везення мігрантів сушею, морем і повітрям 2000 р., що доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р., та ін.

Виокремимо Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р., держави-учасниці якої зобов'язані співробітничати з метою протидії незаконній міграції. Ідеться про обмін інформацією про діяльність нелегальних перевізників, документами на в'їзд і виїзд, про законодавчу та правозастосовну практики тощо.

Організовані злочинні групи не мають на меті безпечно доставити нелегалів до пункту призначення. Саме тому вони використовують старі судна, судна, оснащені старим обладнанням або взагалі без нього, судна, не призначені для перевезення людей. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. закріплює, що організована злочинна група – це структурно оформлена група, що існує з метою здійснення одного або декількох серйозних злочинів, щоб одержати фінансову або іншу матеріальну вигоду [7].

Організовані злочинні групи пов'язані з нелегальною міграцією, з кожним роком їхня кількість зростає. Сучасна організована злочинність являє собою глобальну проблему, якій необхідно протидіяти за допомогою міжнародних актів.

Окремо потрібно виділити деякі міжнародно-правові акти, спрямовані на регулювання питань протидії торгівлі людьми, особливо жінками, дітьми.

Одним із таких міжнародних документів є Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками та дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р., де визначається поняття «торгівля людьми» як здійснювані з метою експлуатації перебування, перевезення, передача, переховування або утримання людей шляхом погрози, силою або застосуванням інших форм примусу, шляхом підкупу у вигляді платежів або вигод, для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу [8].

Торгівля людьми тісно пов'язана з діяльністю транснаціональних організованих злочинних груп. За даними ООН, цей різновид кримінального бізнесу посідає третє місце за прибутковістю, після торгівлі зброєю та наркотиками.

За даними некомерційної неурядової організації «Поларис», метою якої є запобігання сучасному рабству і боротьба з торгівлею людьми, кількість жертв такої торгівлі 2017 р. становить 10 924 осіб, серед них 82% – жінки, 13% – чоловіки, 4% – невідомо [9]. Крім того, у Світовій доповіді про торгівлю людьми зазначено, що жінки і дітята становлять 71% жертв злочину [10].

Значні показники торгівлі саме жінками можна пояснити тим, що жінки обирають роботодавців, які потребують мінімального досвіду роботи або без нього. Також жінки працюють без офіційного оформлення, де роботодавець не дотримується законодавства про працю. Вищенаведена статистика є тому доказом.

Що стосується проблеми торгівлі дітьми, то в доповіді, опублікованій наприкінці 2016 р. Управлінням ООН із наркотиків і злочинності, діти становлять майже третину всіх жертв торгівлі людьми в усьому світі.

Із проблеми торгівлі людьми випливає проблема трудової експлуатації. Експлуатація передбачає: сексуальну експлуатацію, примусову працю або послуги, рабство або звичай, подібні до рабства, підневільний стан або доставку нелегальних мігрантів на органи.

Згідно зі звітом 2017 р. «Глобальні оцінки сучасного рабства: примусова праця і примусовий шлюб», 2016 р. зафіксовано 24,9 млн. осіб, що працюють примусово, 16 мільйонів осіб експлуатуються у приватному секторі (домашня праця, будівництво чи сільське господарство); 4,8 мільйони осіб примусові до сексуальної експлуатації та 4 мільйони – до примусової праці в державному секторі [11].

Перетворення торгівлі людьми та трудової експлуатації на проблему міжнародного характеру стало передумою

вою до розроблення заходів протидії цьому негативному соціальному явищу та їх закріплення в нормах міжнародних договорів.

Вузловими віхами такої боротьби у міжнародному праві є нормативно-правові акти, де між державами закріплюються положення про співпрацю міграційних служб та інших органів щодо обміну інформацією для виявлення нелегальних мігрантів, попередження торгівлі людьми та трудової експлуатації, як-от: Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами 1949 р.; Додаткова конвенція про скасування рабства, работоргівлі та звичаїв, подібних до рабства 1956 р.; Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію 2000 р.; Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми 2005 р.; Конвенція ООН про захист прав трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей 1990 р.; Конвенція Міжнародної організації праці № 29 про примусову чи обов'язкову працю 1930 р. та ін.

Особливу увагу варто приділити проблемі трудової експлуатації дітей. За статистикою, по всьому світі налічується 218 мільйонів дітей віком від 5 до 17 років, які працюють. Серед них 152 мільйони є жертвами дитячої

праці; майже половина з них (73 мільйони) працюють на небезпечних дитячих роботах [12].

Такі показники потребують негайного створення та вдосконалення міжнародних договорів із протидії залученню дітей до шкідливих робіт, торгівлі дітьми. Вагомий вклад у боротьбу із проблемою трудової експлуатації дітей внесли такі нормативно-правові акти: Конвенція ООН про права дитини 1989 р., Факультативний протокол до неї, що стосується торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії 2000 р.; Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту та розвитку дітей 1990 р. та ін.

Висновки. У результаті аналізу проблем, пов'язаних із нелегальною міграцією, міжнародно-правових законодавчих актів, що протидіють їй, зауважимо, що для виконання цього негативного соціального явища необхідно передусім подолати проблеми, які її зумовлюють. Ефективним є вдосконалення законодавства як на міжнародному, так і на національному рівні. Також сприятиме позитивним результатам боротьби з нелегальною міграцією розвиток організацій, діяльність яких спрямована на формування статистичних даних, ідентифікацію мети приїзду осіб у державу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Побулавець Н.Л. Концептуальні підходи до дефініцій поняття «міграція». Соціально-трудові відносини: теорія та практика. 2014. № 1. С. 373–376. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stvtp_2014_1_62.
2. Черняк А.М. Нелегальна міграція у міжнародному студентському обміні як форма злочинної. Міжнародне право. 2015.
3. Міграційне право України: підр. / С.М. Гусаров, А.Т. Комзюк, О.Ю. Салманова та ін.; за заг. ред. С.М. Гусарова. Харків: Дім реклами, 2016. 296 с.
4. Мельник Д.С., Щербина Л.І. Нелегальна міграція й торгівля людьми як прояви транснаціональної організованої злочинності в Україні: актуальні проблеми протидії. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією: теорія і практика. 2010. Вип. 22. С. 48–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2010_22_6.
5. Illegal Activities Monitored Within the Transnational Crime Section. URL: <https://www.havocscope.com/category/transnational-crime/>.
6. Issue Paper Smuggling of Migrants by Sea. URL: https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Migrant-Smuggling/Issue-Papers/Issue_Paper_Smuggling_of_Migrants_by_Sea.pdf.
7. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності / ООН. 2000. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_789.
8. Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності / ООН. 2000. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_791.
9. URL: <https://polarisproject.org/human-trafficking>.
10. Торгівля людьми як глобальна проблема. URL: <https://www.osce.org/uk/cthb/36899?download=true>.
11. Глобальні оцінки сучасного рабства: примусова праця і примусовий шлюб. 2017. URL: <https://www.ilo.org/global/topics/forced-labour/lang-en/index.htm>.
12. URL: https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_574717/lang-en/index.htm.